

Laikat

Ali, možda ćete reći kako ćete moći obavljati sve te dužnosti. Istina, malo je suradnika. To je vaša i naša briga. Pa i Kristova briga! Treba uposliti laičke apostole gdje je god to moguće, posebno u evangeliziranju indiferentnog svijeta, i svijeta koji ne vjeruje. Treba ih za to pripremiti.

Svećenička zvanja

... Nastojte upotrijebiti sva sredstva kako bi probudili ta zvanja, te svim pozvanima dajte potrebnu formaciju ...

Svećenici

Što se tiče svećenika, vaših neposrednih suradnika, uložite svu svoju brigu da ih podržavate. Budite prijatelji svojih svećenika! Nek biskup bude najbolji prijatelj svakome od njih. Pravi odnos odlučan je za njihovu sreću, za njihovu vjernost, za njihovo apostolsko djelovanje... Ako je moguće, budite s njima za duhovnih vježbi i duhovnih obnova. Pomažite im da se predaju Bogu. Da traže sigurnost u Kristovu pozivu »Dođi i idi za mnom!« U dubinu svoga temeljnog i isključivog posvećenja!

Svijet traži u mrkloj noći suvremenog materijalizma razloge života... Mladež traži vođe prema Apsolutnome. Više nego ikada biskupi i njihovi neposredni suradnici trebaju biti Božji ljudi. To je njihov specifični karakter, njihov duboki identitet kojega ljudi svjesno ili nesvjesno žele vidjeti. Sve je u svećeničkoj svetosti.

Redovnici i redovnice

... Kod vas ima još dosta redovnica. Nek ne bježe od pastoralnog rada. Njihov žar i ženska sposobnost od velike je koristi za Crkvu...

(Prema FCE od 1. travnja 1977.)

Prirerio: **Srećko Bošnjak**

IZJAVA SV. KONGREGACIJE ZA NAUK VJERE O PRIPUŠTANJU ŽENA MINISTERIJALNOM SVEĆENIŠTVU

Na svetkovnu sv. Terezije Avilske, 15. listopada 1976., sv. Otac je primio u audijenciju prefekta Kongregacije za nauk vjere, kard. Franju Šepera, odobrio ovu Izjavu i dopustio da se ona objavi. Izjava je tiskana u »Osservatore Romano« od 28. siječnja 1977. i u AAS 69 (1977) 89—116, s potpisom kard. Franje Šepera, prefekta i Fr. Jérôme-a Hamer-a, tajnika Kongregacije za nauk vjere. Ovdje donosimo samo sažetak te Izjave.

Žena je danas ušla u javni život društva, posebno u kršćanskim sredinama i kulturama. Koncil je naglasio da treba odbaciti sve diskriminacije među ljudima, pa i one koje dolaze na temelju spolova. Jednakost svih mora poslužiti izgradnji svijeta, ali pod tom jednakošću ne podrazumijevamo neku uniformiranost, nego da svatko na svom području doprinese društvu, muševci na svom a žene na svom, ono što im je vlastito.

Žene su uvijek u Crkvi imale vidnu ulogu. Sjetimo se utemeljiteljica raznih redova i kongregacija od kojih su se neke odlikovale visokim znanjem tako da su ubrojene među Naučitelje Crkve, a da ne govorimo o djelima ljubavi i misijske djelatnosti kojoj su se posvetile tolike žene.

Danas žene postaju sve aktivnije u društvu, pa i u apostolatu Crkve na dijecezanskom i župskom planu, pače su ušle u pojedine urede Sv. Stolice.

Neke su reformirane kršćanske zajednice pripustile žene da vrše pastoralnu službu kao i muškarci. Zbog toga su nastala oprečna mišljenja, čak je to danas ekumenski problem te se zbog toga postavlja pitanje: »Da li i katolička Crkva može promijeniti svoju disciplinu te pripustiti žene na svećeničko posvećenje?« Neki su katolički teolozi stvar proučavali na temelju Biblije, povijesti Crkve, običaja, sociologije, psihologije da razjasne ovaj problem.

Kongregacija za nauk vjere smatra svojom dužnošću izjaviti da Crkva, ukoliko želi ostati vjerna Gospodinu, nije ovlaštena da pripusti žene na svećeničko ređenje radi više razloga.

1. Neprekinuta tradicija

Katolička Crkva uvijek je držala da žene ne mogu valjano primiti svećeničko ili biskupsko posvećenje. Bilo je u starini sekta, npr. gnostici, koji su htjeli podjeljivati svećeničko ređenje i ženama, ali su Oci to odmah napadali kao novost koju Crkva ne može nikako prihvatiti. Pogledamo li cijelu crkvenu tradiciju, vidimo da je Crkva pripuštala na svećeničko ređenje samo muškarce. Crkva želi i danas ostati vjerna tom tipu ministerijalnog svećeništva što ga je Krist osnovao a apostoli brižno čuvali.

Tog su uvjerenja bili i skolastici, iako neke njihove dokaze danas ne možemo prihvatiti. O tom se gotovo do naših dana i nije raspravljalo, pače je u toj stvari postojala čvrsta tradicija koja nije nailazila na protivljenje.

Istu su tradiciju vjerno čuvali i Istočne Crkve, pače njihova jednodušnost u tom pitanju zavrijeđuje posebnu pažnju, kad znamo da u tolikim drugim stvarima pripuštaju veliku raznolikost. Ni danas te Crkve ne pripuštaju žene na svećeničko ređenje.

2. Kristov postupak

Krist nije uvrstio nijednu ženu u zbor dvanaestorice apostola. Na takav postupak nije ga sklonio običaj i vladanje prema ženi onog vremena. On se naime odnosio drukčije i naprednije prema ženi nego njegovi suvremenici.

Krist, na začuđenje samih njegovih učenika, razgovara sa Samaritankom (Iv 4, 27); dopušta da ga se dotakne žena koja je godinama болоvala od krvotoka (Mt 9, 20—22); dotiče ga da se žena grešnica (Lk 7, 37 sl.); oslobađa ženu za-tečenu u preljubu (Iv 8, 11). Dok je Krist obilazio propovijedajući kraljevstvo Božje, uzeo je za suradnike ne samo apostole nego i žene, npr. Mariju Magdalenu, Ivanu, Suzanu... (Lk 8, 2—3), koje su im služile. U suprotnosti sa židovskim pravom i običajem da žene budu svjedoci, on se nakon uskrsnuća naj-prije ukazao ženama koje su to javile apostolima (Mt 28, 7—10; Lk 24, 9—10; Iv 20, 1—18) koji će kasnije biti svjedoci uskrsnuća.

Da bismo shvatili Kristovo poslanje, kao i ulogu Sv. pisma, nije nam dovoljno poznavati čistu egzegezu povijesnih tekstova, nego treba dublje zaći u samu poruku zašto Krist nije ženi povjerio apostolstvo. »Sama njegova Majka, tako usko povezana s misterijom Sina, čiju ulogu evanđelisti Luka i Ivan ističu, nije bila urešena apostolskom službom«. Oci će kao primjer Kristove volje s obizrom na ovo pitanje isticati upravo to. Krist naime nije dao vlast otpuštenja grijeha svojoj Majci nego apostolima — muškarcima, premda je Marija od njih bila dostojnija i uzvišenija.

3. Postupak apostola

Kao što je Krist postupio tako su i apostoli postupili. U Cenakulu Marija je zauzimala izrazito mjesto pri izboru novog apostola (usp. Dj 1, 14), ali ju ipak nisu izabrali u apostolski zbor. Na dan Duhova Duh Sveti silazi i na muškarce i na žene, ali navještaj ispunjenja proroštva izreći će »Petar s Jedanaestoricom« (Dj 2, 14), a ne nitko od žena.

Propovijedanje apostola, posebno Pavlovo propovijedanje u grčko-rimskoj sredini, bila je prigoda da se prekine sa starozavjetnom praksom. Ipak to nije dovelo apostole do uvjerenja da podijele sveti red ženama, iako su žene kod Grka imale drukčiji položaj nego kod Židova, čak su smjele i žrtve prinositi. Iz Djela apostolskih i Pavlovih poslanica vidimo da su žene surađivale na širenju Evanđelja (usp. Rim 16, 3—12; Fil 4, 3), imale su važnu ulogu kod obraćenja ili kod popunjavanja formacije novih kršćana. Sve je to bila afirmacija žene u odnosu na judaizam, a ipak ni u jednom slučaju nije postavljeno pitanje da se ženi podijeli svećenički red. Pavao žene naziva »mojim suradnicima« (Rim 16,3; Fil 4, 2—3), dok Apolona i Timoteja naziva »Božjim suradnicima« (1 Kor 3, 9; usp. 1 Sol 3, 2). Iako su žene imale važnu ulogu kod Kristova uskrsnuća, ipak Pavao ženi ne dopušta službeno i javno propovijedati, jer to smatra isključivo apostolskom misijom.

4. Trajna vrijednost Kristova postupka i postupka apostola

Danas se postavlja pitanje da li se Crkva može udaljiti od normativnog postupka Krista, apostola i cijele crkvene tradicije sve do naših dana pa i ženama dozvoliti svećeničko ređenje. Oni koji žele da se i ženama dozvoli ređenje naglasuju da su Isus i apostoli isključili žene iz apostolskog zbora, zbog običaja i vladanja prema ženi u ono vrijeme. Oni su mišljenja da ni Krist nije odabrao u apostolski zbor svoje Majke zbog tih istih razloga. No, razlog takvog postupka Krista i apostola nisu samo socijalno-kulturne prilike onog vremena. Krist sigurno nije tako postupao zbog oportunitizma, a još manje apostoli, jer u grčko-rimskoj sredini, u kojoj su oni djelovali, nije bilo takve diskriminacije prema ženi.

Što se tiče sv. Pavla, on je dao samo disciplinske propise s obzirom na sudjelovanje žene u bogoslužju. Ti pak propisi nemaju normativnu snagu za sva vremena. Žene su mogle prorokovati, ali im nije bilo dopušteno službeno naučavati. Inače Pavao jasno ističe jednakost muškarca i žene kad je riječ o Božjem posinaštvu u Kristu: »U Kristu Isusu... nema više ni muškog ni ženskog jer ste vi svi samo jedan u Kristu Isusu« (Gal 3, 28). Uostalom, žene su bile vjerni suradnici u Pavlovu propovijedanju.

Neki se pozivaju na vlast koju je Krist dao svojoj Crkvi s obzirom na mijenjanje discipline sakramenata. Po toj vlasti, misle oni, Crkva bi mogla dopustiti i ređenje žena. Iako Crkva ima vlast nad sakramentima, ipak je ta vlast ograničena, kako ističe Pio XII: »Crkva nema vlasti s obzirom na bit sakramenata, tj. nad onim što je, kako svjedoče izvori božanske objave, sam Krist Gospodin naredio da treba opsluživati.«

Na Crkvu spada da kaže što je nepromjenljivo, a što je podložno promjenama. Ako ona ne mijenja one stvari koje su od bitnog značenja, tim pokazuje vjernost Kristu. Praksa Crkve, da redi za svećenike samo muškarce, ima normativni karakter jer je ta praksa trajno prisutna u cijeloj Crkvi, na Istoku i na Zapadu. »Tu normu, koja se temelji na Kristovu primjeru, treba opsluživati, jer odgovara Božjoj nakani s obzirom na njegovu Crkvu.«

5. Ministerijalno svećeništvo u svjetlu Kristova misterija

Od teoloških razloga, zbog kojih žene ne mogu biti ređene za svećenike, Izjava ističe ono što je crkveno Učiteljstvo više puta isticalo, naime biskupi i prezbiteri predstavljaju Krista koji preko njih djeluje u svetim činima, posebno u prevorbi euharistijske žrtve. Da bi se sakramentalno predstavilo to Kristovo djelovanje, potrebno je da ono biva po muškarcu, jer je i Krist bio muškarac.

Nadalje, Krist je zaručnik i glava Crkve. Stoga, njegov zamjenik, koji u Crkvi vrši Kristovu službu, treba biti muškarac. To ne proistječe od neke osobne superiornosti u redu vrednotâ već iz činjenice raznolikosti funkcija i službi. Kao što razlika spolova igra veliku ulogu u ljudskoj zajednici, tako i u misteriju Crkve. Svakako, budući da je Krist bio muškarac, prikladnije je da muškarac predstavlja njega i vrši njegovu službu nego žena.

Iako svećenik »čini ono što čini Crkva«, ipak on u prvom redu predstavlja glavu i pastira Crkve — Krista. II. vatikanski sabor na više mjesta ističe da su svećenici »predstavnici Krista« kad vrše svoju svetu službu, posebno u euharistijskom bogoslužju ili sinaksi (usp. LG 28).

U današnje vrijeme, kad je postavljeno pitanje ređenja žena, kršćani su pozvani da prodube poznavanje misterija Crkve, narav i značenje episkopata i prezbiterata, specifičan položaj svećenika u zajednici krštenika, čiji je on dio, ali se razlikuje po karakteru sv. reda, čime je postao slika i simbol Krista koji saziva, odrješuje, vrši žrtvu Novoga saveza.

6. Ministerijalno svećeništvo u misteriju Crkve

Potrebno je imati na pameti da teološka pitanja o sakramentima, posebno o ministerijalnom svećeništvu, nalaze svoje rješenje jedino u Objavi, a ne u ljudskom umijeću, jer njihov nadnaravni sadržaj izmiče ljudskoj kompetenciji. Crkva je drukčija zajednica u svojoj naravi i strukturi nego što su to ostala ljudska društva. Stoga i pitanje svećeničkog ređenja ne spada na naravna ljudska prava, jer je to stvar vrhunarnog reda. Svećenički je red Božji izbor i posveta Duha Svetoga koji daje ređeniku da bude dionik Kristove vlasti. To je služba služenja i ljubavi: »Ako me ljubiš, pasi ovce moje« (Iv 21, 15—17).

Krštenje ne daje nikome pravo na postizavanje javne službe u Crkvi. Svećenički se red ne podjeljuje nikom zbog časti i koristi, već zbog službe Bogu i Crkvi. Ono je specijalni i nezasluzeni poziv: »Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao« (Iv 15, 16; usp. Hebr. 5, 4).

Čuje se i čita po raznim revijama i listovima da ima žena koje u sebi osjećaju poziv na svećeništvo. Koliko god to bila plemenita želja, još to ne znači i poziv za svećeništvo. To može biti samo subjektivna naklonost. Za ministerijalno se svećeništvo traži nešto više: posebni Kristov poziv preko Crkve, a Krist je izabrao one koje je htio. Postoji opći poziv svih kršćana na vršenje kraljevskog svećeništva na temelju krštenja prinosom života Bogu na njegovu slavu, a ministerijalno je svećeništvo posebni poziv.

Žene koje traže ministerijalno svećeništvo, sigurno žele služiti Kristu i Crkvi. Svjesne da nema diskriminacije u civilnom društvu, žele da ne bude ni s obzirom na svećeničko ređenje. Pri to pak zaboravljaju da svećeničko ređenje ne spada na prava ljudske osobe, nego zavisi od ekonomije misterija Krista i Crkve.

Najveći u kraljevstvu nebeskom nisu ministri (službenici) nego sveci. Crkva želi da kršćanske žene budu svjesne veličine svoje misije. Njihova je uloga vrlo velika kako za obnovu i humanizaciju čovječanstva tako i za otkrivanje pravog lica Crkve.

F. S. Č.